

BÖLÜM 3

SANAT EĞİTİMİNDE POPÜLER KÜLTÜRÜN KIZ ÖĞRENCİLERİN DAVRANIŞ VE ÇALIŞMALARINA ETKİSİ

Abdulgafar TERZİ¹

GİRİŞ

Popüler kültür, sanayileşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle özellikle kitle iletişim araçları aracılığıyla yaygınlaşan, geniş kitleler tarafından benimsenen ve tüketilen bir kültür biçimi olarak tanımlanabilir (Hall, 1993; Kellner, 2003). Televizyon ve internetin yoğun etkisi, yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve sosyal sınıf farklılıklarını gözetmeksizin toplumun her kesimini etkilemekte; özellikle okul çağındaki çocuklar üzerinde belirgin izler bırakmaktadır (Buckingham, 2003; Demir, 2012). Çocukların popüler ürünleri satın alma, kullanma ve hızla tüketme eğilimleri, onların gündelik yaşam pratiklerini şekillendirmektedir. Müzik listelerinin takip edilmesi, popüler markaların tercih edilmesi, dergi ve filmler aracılığıyla tanıtılan kahramanların kıyafet ve aksesuarlarının kullanılması bu durumun somut örnekleridir (Duygu, Öztürk ve Bıkmaz, 2007, s.104-105; Marsh & Millard, 2000). Kitle iletişim araçlarının yaygınlığı, popüler kültürün çocukların toplumsal, siyasal ve kültürel kimlik gelişiminde olumsuz sonuçlar doğurmasına yol açmaktadır (Giroux, 2004; Dursun, 2010). Yoğun biçimde popüler kültürün etkisi altında kalan çocuklar, öz kültürlerini geri plana atarak dayatılan kültürel kodlarla karşı karşıya kalmaktadır (Appadurai, 1996; Gündüz, 2015). Bu süreç, çocukların eğitim yaşantılarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle yaratıcılığı geliştirmeyi amaçlayan sanat eğitimi derslerinde, popüler kültürün etkisi öğrencilerin özgün üretimlerini sınırlandıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Duncum, 2002; Mamur, 2014; Thompson, 2015). Bu bağlamda, söz konusu çalışma sanat eğitiminde popüler kültürün kız öğrencilerin davranışlarına ve sanatsal çalışmalarına etkilerini incelemesi bakımından önemli görülmektedir.

¹ Dr, MEB, terzigaffar@gmail.com, ORCID iD: 0009-0008-7847-7171

dijital kültür ile daha fazla iç içe geçtiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, bazı öğrencilerin aile bireylerini ve yerli figürleri rol model olarak seçmeleri, kültürel bağların tamamen kaybolmadığını göstermekte; popüler kültürün güçlü etkisine rağmen toplumsal ve ailevi değerlerin kimlik inşasında hâlen rol oynadığını işaret etmektedir.

Araştırmamanın genel değerlendirmesi, sanat eğitimi derslerinde popüler kültürün etkilerinin göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Öğrencilerin küresel popüler kültür ürünleriyle kurdukları yoğun ilişki, onların yaratıcılık süreçlerinde özgünlük yerine tekrar eğilimini artırabilmektedir. Bu nedenle, sanat eğitiminde popüler kültür öğelerinin eleştirel bir bakış açısıyla işlenmesi, yerel kültürel değerlerin ders süreçlerine etkin biçimde entegre edilmesi ve öğrencilerin özgün üretimlerini destekleyecek pedagojik yaklaşımlara ağırlık verilmesi önem taşımaktadır. Böylece, popüler kültürün sınırlayıcı yönleri dengelenerek, öğrencilerin hem eleştirel bilinç geliştirmeleri hem de sanatsal yaratıcılıklarını kültürel çeşitlilik temelinde zenginleştirmeleri mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

- Alvermann, D. E. (Ed.). (2002). *Adolescents and literacies in a digital world*. Peter Lang
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press
- Arslan, M., & Kılıç, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar derslerinde popüler kültür etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 206, 45–62
- Buckingham, D. (2003). *Media education: Literacy, learning and contemporary culture*. Polity Press
- Burn, A., & Durran, J. (2007). *Media literacy in schools: Practice, production and progression*. SAGE
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Pegem Akademi
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE
- Demir, M. K. (2012). İlköğretim öğrencilerinde medya kullanım alışkanlıkları ve popüler kültür. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 2197–2212
- Duncum, P. (2002). Visual culture art education: Why, what and how. *International Journal of Art & Design Education*, 21(1), 14–23
- Dursun, H. (2010). Popüler kültürün gençlerin değer algısı üzerindeki etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 19, 1–15
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press
- Freedman, K. (2003). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics, and the social life of art*. Teachers College Press
- Giroux, H. A. (2004). Cultural studies, public pedagogy, and the responsibility of intellectuals. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 1(1), 59–79. <https://doi.org/10.1080/1479142042000180926>
- Gündüz, Y. (2015). Popüler kültürün görsel sanatlar dersine olası yansımaları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 278–293
- Hall, S. (1993). Encoding/decoding. In S. During (Ed.), *The cultural studies reader* (pp. 90–103). Routledge (Original work published 1980)
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York University Press

- Jenkins, H., Purushotma, R., Weigel, M., Clinton, K., & Robison, A. J. (2009). *Confronting the challenges of participatory culture: Media education for the 21st century*. MIT Press
- Kellner, D. (2003). *Media culture: Cultural studies, identity and politics between the modern and the postmodern*. Routledge
- Manovich, L. (2001). *The language of new media*. MIT Press
- Marsh, J., & Millard, E. (2000). *Literacy and popular culture: Using children's culture in the classroom*. Paul Chapman
- Mamur, N. (2014). Görsel sanatlar öğretmen eğitiminde görsel kültür öğretimi (Pensilvanya Eyalet Üniversitesi örneği). *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(8), 103–120
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). SAGE
- Mirzoeff, N. (1999). *An introduction to visual culture*. Routledge
- Öztürk, G., & Bıkmaz, F. (2007). Popüler kültür ve okul: Ankara ve Bolu illerinde İ.Ö. öğrencileri üzerine yapılan bir araştırma. In S. Duygu (Ed.), *Popüler kültür ve çocuk* (ss. 104–122). Dipnot Yayınları
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6
- Thompson, T. L. (2015). Popular culture in art education: Critical pedagogy in practice. *Art Education*, 68(6), 12–18
- Tisdell, E. J. (2008). Critical media literacy and transformative learning. *Adult Education Quarterly*, 58(1), 20–39
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Seçkin Yayıncılık